

ΓΡΑΦΕΙΑ
ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
ΕΝ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ

ΤΑ ΠΑΤΡΙΑ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΕΚΤΥΠΟΥΤΑΙ
ΕΙΣ 20,000

ΑΝΤΙΤΥΠΩΝ
ΔΙΑΝΕΜΕΤΑΙ

ΔΩΡΕΑΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
«ΠΑΤΡΙΩΝ»
ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ 3 Α
ΤΗΛΕΦ. 582

*Εκδίδομενον τῇ ἐπιμελείᾳ ἐπιτροπῆς ἐκ τῶν κ. κ. Γ. Ν. Χατζιδάκι, Κ. Γ. Ζηλοῦ καὶ Ι. Μ. Δαρβέγγη διευθύνοντος.

ΛΟΓΟΙ ΕΧΘΡΩΝ

Συχνάκις συναντῶμεν ἀδελφοὺς, οἵτινες ἐν τῇ ρύμῃ τοῦ λόγου αὐτῶν ἀφίνοισι νὰ διαφαίνεται βαθεῖα θλίψις ἐπὶ μεγάλη ἀπώλεια. Τὶ ἀκριβῶς ἀπώλεσαν οὐδ' αὐτοὶ οὗτοι γνωρίζουσιν· ἀλλ' ἐὰν ἐπιμείνῃ τις ἐμβυθίων εἰς τὰ διανοήματα αὐτῶν, ἀνακαλύπτει ὅτι παντοειδεῖς ἐχθρικά ἐπιδράσεις ὑπενόμεισαν παρ' αὐτοῖς τὴν πεποιθήσιν ἐπὶ τὸ ἐθνικὸν μέλλον, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ ἐθνικὰ δίκαια.

—Εἴμεθα ὀλίγοι ἡμεῖς, λέγουσι μετὰ συντριβῆς, οἱ ἐχθροὶ δὲ πολλοὶ καὶ μεγάλοι. Ὅταν ἐκείνη ἡ Δύναμις ἐπορθαλμῇ τὸ δεῖνα τμήμα τῶν Ἑλληνικῶν χωρῶν εἶναι παραφροσύνη πᾶσα κατ' αὐτῆς ἀντίστασις. Ἀφοῦ ἡ Ἀγγλία θέλει, ἐὰν ἡ Αὐστρία θελήσῃ, ὅταν ἡ Ρωσία ἀποφασίσῃ... καὶ ἀπερίγραπτος λύπη διαφαίνεται ἐπὶ τοῦ προσώπου προδίδουσα τὴν ὀδύνην καρδίας σπαρασσομένης. Βλέπουσι διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς φιλοπάτριδος ψυχῆς τὴν τεμαχιζομένην καὶ διαρπαζομένην τὴν παμφιλτάτην πατρίδα ὑπὸ ἰσχυρῶν, χαλυβδίνων βραχιόνων, ἑαυτοὺς δὲ ἀσθενεῖς, δεσμίους, ἀνικάνους, νὰ τεῖνωσι χεῖρα βοηθείας πρὸς αὐτήν. Καὶ θρηνοῦσιν ἀπὸ τῶρα σιωπηρῶς καὶ διὰ τοῦ θρήνου τῶν γίνονται ἀσυνειδήτως ὄργανα καὶ σύμμαχοι τῶν μικρῶν ἢ μεγάλων ἐχθρῶν μας.

—Συνέλθετε πρὸς θεοῦ, ἀδελφοί, καὶ ἴδατε. Δὲν εἶναι ποτὶς δυσδιάκριτοι αἱ πηγαὶ καὶ οἱ σκοποὶ τῶν τοιούτων ἐμπνεύσεων. Πράγματι εἶναι μικραὶ αἱ ὕλικαι ἡμῶν δυνάμεις καὶ ἐὰν ταύτας μόνον ἔπρεπε νὰ συντρίψωσιν οἱ ὀγκώδεις ἡμῶν ἐχθροὶ θὰ τὸ εἶχον κάμη πρὸ πολλοῦ. Ἀλλ' ὑπεράνω τούτων ἄπειρος ἐκτείνεται καὶ βασιλεύει ἡ ἠθικὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ δύναμις καὶ αὐτὴν φοβοῦνται, κατ' αὐτῆς ἔχουσιν ἐστραμμένα τὰ ἄκαπνα καὶ ἄκροτα ἀλλὰ φονικά καὶ δηλητηριώδη ὅπλα τῶν. Πράγματι εἶναι σχετικῶς ἀσήμαντοι αἱ ὕλικαι ἡμῶν δυνάμεις, ἀλλὰ τὰς ἠθικάς κυρίως ζητοῦσι νὰ ἐλαττώσωσι καὶ ἐκμηδενίσωσι, διότι ἐπὶ τῆς ἐλαττώσεως αὐτῶν κυριώτατα στηρίζεται τὸ αἰώνιον ἀλλ' ἄλυτον πρόβλημα τῆς ἑλληνικῆς ἐξουσίας.

Οἱ λαοὶ δὲν μετρῶνται μὲ ἀριθμοὺς κατοίκων καὶ πῆλεις συνόρων. Ἄλλο εἶναι τὸ μέτρον τῆς βαρύτητος αὐτῶν ἐν τῇ γῇ καὶ τὸ μέτρον τοῦτο ζητοῦσι νὰ σμικρύνωσιν οἱ ἐχθροὶ καὶ ἀντίπαλοι, ὑπονομεύοντες τὸ ἠθικὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιχειροῦντες νὰ ἐνσπείρωσιν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὸν δισταγμὸν, νὰ κλονήσωσι τὴν αὐτοπεποίθησιν, νὰ γεννήσωσι τὸν φόβον, νὰ καλλιεργήσωσι τὴν ἀπογοήτευσιν. Δόγχοι προτεινόμεναι κατὰ τὸν στήθους ἡμῶν ὀλιγώτερον πρέπει νὰ μᾶς τρομάζωσιν, ἀδελφοί, ἀπὸ λόγους φαρμακερούς, παραβάλλοντες ὑπόυλως τὴν δύναμιν τῶν διαφόρων ἐχθρῶν πρὸς τὰς ἀδυναμίας τὰς ἰδικὰς μας.

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ

Κυριακὴ ΙΑ'.

(Λουκ. ιη' 23—35).

Κείμενον

Εἶπεν ὁ Κύριος τὴν παραβολὴν ταύτην· Ὁμοιωθὴν ἢ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν¹ ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅς ἠθέλησε συναῖρει λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν προσπνέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων². μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρᾶθῃν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἀποδοθῆναι· πεσὼν οὖν ὁ δούλος προσεκύνη αὐτῷ λέγων· κύριε, μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα σοὶ ἀποδώσω. εὐσπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν³ αὐτὸν καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν⁴ αὐτῷ. ἐξελθὼν δὲ ὁ δούλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὅς ὀφείλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνίγε, λέγων· ἀπόδος μοι εἴτι ὀφείλεις. πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ καὶ πάντα ἀποδώσω σοι, ὁ δὲ οὐκ ἠθέληεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδοῦναι τὸ ὀφειλόμενον. ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, ἐλυπήθησαν σφόδρα καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· δούλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκα σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλον σου, ὥς καὶ ἐγὼ σὲ ἠλέησα· καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδοῦναι τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. Οὕτως καὶ ὁ Πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν⁵ τὰ παραπτώματα αὐτῶν.

Σημειώσεις.

- 1) Ὁμοιωθῆν = διὰ τῆς παραβολῆς ταύτης ἐγένετο ὁμοία.
- 2) Ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν = ἡ Ἐκκλησία ἡ τε στρατευομένη καὶ θριαμβεύουσα.
- 3) Μυρίων ταλάντων = ἑκατὸν ταλάντων.
- 4) Ἀπέλυσεν αὐτὸν = κατέστησεν αὐτὸν ἀπὸ δούλου ἐλεύθερον.
- 5) Ἀφῆκεν αὐτῷ = ἔχρησεν.
- 6) Ἐπνίγε = ἐστενοχῶρει ποικιλοτρόπως πρὸς ἀπόδοσιν τῆς ὀφειλῆς.
- 7) Ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν = οὐχὶ δηλαδὴ, μόνον ἀπὸ τοῦ στόματος ὑμῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΑ ΔΙΔΑΓΜΑΤΑ

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Ἐκ τῆς Α' πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς Θ', 2—12

Ἐκ τῶν σπουδαίων ζητημάτων τὰ ὅποια ἀπασχόλησαν τὸν Ἀπόστολον Παῦλον ἐν τῇ πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολῇ ὑπῆρξεν ἡ ἀποδείξις τῆς χριστιανικῆς ἐλευθερίας ἐν τῇ ἀληθείᾳ αὐτῆς ἐννοίᾳ. Διότι καὶ ἐν Κορίνθῳ καὶ ἀλλοχοῦ

ΘΑΝΑΤΟΣ ΠΡΟΤΟΚΛΕΦΤΟΥ

Ἄητος ξέδραιν' ἀπὸ τῇ γῇ, καυμένα εἶν' τὰ φτερά του,
Κι' ἄλλος ἄητος τὸν ρώταγε κι' ἄλλος ἀητος τοῦ λέγει,
— Γιὰ πές μας, πές μας σταυραγῆ, τί κάνουν οἱ δικοί μας ;
— Εἶδες ἐμέ τὸ σταυραγῆ πῶς εἶνε τὰ φτερά μου ;
Ἔτοσ' εἶν' τῆς μάνας τὰ παιδιὰ, τῶν ἀδερφῶν τὰ ἀδέρφια,
Τὰ πρῶτὰ τους καὶ τὰ κατὰ τὰ πολυαγαπημένα.
— Γιὰ χίστετε, σιγήσετε, νὰ διοῦμε ποῖος μᾶς λείπει ;
— Μᾶς λείπει ὁ κάλλιος τοῦ σπιτιοῦ, ὁ πρωτονοικοκύρης,
Ποῦτον στὸ σπίτι φλάμπουρο, στήν ἐκκλησιά φανέρι·
Τὸ φλάμπουρο ταχιστὸς καὶ τὸ φανέρι σούστη
Κοίμα σ' ἐκεῖνον πούπεσε κι' ἄλλοι σ' ἐκεῖνον πῶσταβη.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΦΩΣ

Ἐμελέτων πρό τινων ἡμερῶν τὸν Γοργίαν τοῦ Πλάτωνος καὶ ἀναγινώσκων ὅτι ἐμπειρία μὲν γὰρ ποιεῖ τὸν αἰῶνα ἡμῶν πορεύεσθαι κατὰ τέχνην, ἀπειρία δὲ κατὰ τύχην», ἐκτεπτόμενη περὶ τῶν μεγάλων μεταβολῶν τὰς ὁποίας αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστήμαι ἐπέφερον εἰς τὸν βίον τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν παλαιωτάτων χρόνων, μάλιστα δὲ ἀπὸ ἐνὸς περιπού αἰῶνος. Τὴν στιγμήν δὲ ταύτην ἐκομίσθη μοι μικρὸν βιβλίον ἐκ τοῦ ταχυδρομεῖο ἐπιγραφόμενον Ἀπερὶ τῆς ἀνάγκης τῆς λήψεως μέτρων πρὸς αὐθῆσιν τῆς παραγωγῆς τῶν σιτηρῶν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ Π. Γενναδίου. Ἐπειδὴ δὲ πασίγνωστος καὶ ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ Ἑλλάδι καὶ ἐκτὸς αὐτῆς εἶναι ἡ περὶ τὰ γεωπονικά πράγματα ἐπιστημονικὴ δεινότης τοῦ συγγραφέως, εὐθὺς συνῆψα τὸ ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος λεγόμενον πρὸς τὸ περιεχόμενον τοῦ πονηματίου τούτου τοῦ κ. Π. Γενναδίου καὶ μετὰ πολλῆς χαρᾶς εἶπα! αἰδοῦ τώρα θὰ μάθωμεν καὶ πῶς πρέπει νὰ καλλιεργῶμεν ἐπιστημονικῶς τοὺς ἀγρούς μας, ἵνα αὐξήσωμεν τὴν παραγωγὴν τῶν σιτηρῶν!» Καὶ πράγματι ἡ μετὰ προσοχῆς ἀνάγνωσις τοῦ βιβλίου ἔπεισεν ἐμέ, δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι θὰ πείσῃ καὶ πάντα ἄλλων ἀναγνωστον αὐτοῦ, ὅτι εἶναι πεπλανημένη ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα ἐξηνηλκμένη, πτωχὴ καὶ δὲν δύναται νὰ παράγῃ σίτον διὰ τοὺς κατοικοὺς αὐτῆς. Ἡ ἀλήθεια, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν λεγομένων ἐν τῷ βιβλίῳ, εἶναι ὅτι ὅπως ἐν πολλοῖς ἄλλοις οὕτω καὶ ἐν τῇ σιτοπαραγωγῇ δὲν ἀκολουθοῦμεν τὰ διδάγματα τῆς ἐπιστήμης, ὅπως κάμνωσιν ἄλλαχοῦ, ἐξακολουθοῦμεν δὲ νὰ ἐργαζώμεθα κατὰ ἀπρηχαιωμένας μεθόδους καὶ μὲ ἀπρηχαιωμένα ἐργαλεῖα. Ἐκ τούτου δὲ προέρχεται τὸ παράδοξον φαινόμενον ὅτι, εἴ καὶ κατοικοῦμεν μίαν τῶν εὐκρασεστάτων χωρῶν τῆς γῆς, ἐν τούτοις οὔτε τὸ ἔλαιον οὔτε ὁ ὄλιος οὔτε ὁ τυρὸς οὔτε τὸ κρέας καὶ λοιπὰ γεωργικὰ καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἡμῶν εἶναι πάντοτε ἄριστα καὶ ἄξια νὰ παρβεῶνται πρὸς τὰ τῶν ἄλλων χωρῶν, οὔτε τὰ σιτηρὰ τῆς Ἑλληνικῆς γῆς εἶναι ἐπαρκῆ πρὸς διατροφὴν τῶν κατοίκων αὐτῆς. Καὶ ὅμως τὸ πάλαι αὐτῇ αὐτῇ ἡ Ἑλληνικὴ γῆ παρήγεν ἐξάαιρετα προϊόντα καὶ ἔτρεφε τριπλασίους ἢ καὶ τετραπλασίους κατοίκους. Δῆλον ἄρα ὅτι αἱ μέθοδοι καθ' ἃς ἐργαζώμεθα σήμερον, δὲν εἶναι αἱ προσήκουσαι. Ἐ/ λοιπὸν καιρὸς πλέον καὶ οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ πάντες οἱ πρόκριτοι ἐκάστης κοινότητος καὶ οἱ κτηματῖαι νὰ φιλοτιμηθῶσι νὰ σπεύσωσι νὰ ἀναπληρώσωσι τὰς ἑλλείψεις ταύτας. Τοῦτο δὲ θὰ κάμωσιν ἂν προμηθεύωνται καὶ μελετῶσι μετὰ προσοχῆς τὰ βιβλία καὶ τὰ περιοδικὰ ὅσα διαλαμβάνουσι περὶ τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν ζητημάτων. Σήμερον δὲν τὰ κάμουν. Γινώσκω ἄριστον γεωπόνον, ὅστις ἔχει συγγράφει λαμπρὸν βιβλίον περὶ τῶν ἐλαίων καὶ τοῦ ἔλαιου· ἐν τούτῳ ἐξετάζει τὰς πολλὰς καὶ ποικίλας νόσους

καὶ τῶν ἐλαιοειδένων καὶ τῇ θεραπείαν ἐκάστης τῶν νόσων
τούτων· διδάσκει ἐπιστημονικῶς τὰ περὶ τῆς ἐμφυτεύσεως,
ἐμβολιάσεως καὶ καλλιιεργίας τῶν δένδρων τούτων καὶ περὶ τῆς
καταλληλοτέρας συλλογῆς καὶ κατεργασίας τοῦ καρποῦ εἰς
παραγωγὴν ἀρίστου ἑλαίου. Καὶ ὅμως τὸ βιβλίον τοῦτο δὲν
τολμᾷ νὰ τὸ δημοσιεύσῃ, διότι φοβεῖται, καὶ δικαίως, ὅτι
δὲν θὰ λάβῃ τὰ ἐξοδα του. Καὶ ὅμως τοιούτος φόβος δὲν θὰ
ὑπῆρχεν, εἰάν, ἔστω, καὶ τὸ ἐν ἐκαστοτῶν τῶν ἐλαιοπαράγω-
γῶν ἐπιτοκιμεῖτο νὰ ἀγοράζῃ τὰ κατάλληλα διὰ τὸ ἔργον του
βιβλία καὶ περιοδικὰ καὶ ἐμελέτα αὐτά. Τὸ αὐτὸ δὲ δυνά-
μεθα νὰ εἰπώμεν καὶ διὰ τοὺς ἄλλους παρ' ἡμῖν γεωργοὺς
καὶ κτηνοτρόφους, οἳον εἰσοπαράγωγους, τυροποιούς, κηπου-
ρούς κλπ. Δὲν θέλουσι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι νὰ πεισθῶσιν ὅτι
τὸ αὐτὸ ἔργον μετέρχονται καὶ ἄλλοι ἄλλαχοῦ ἄνθρωποι
οἱ ὁποῖοι μάλιστα μετέρχονται αὐτὸ τεχνικώτερον καὶ ἐπο-
μένως ἐπωφελεστότερον· ὅτι ἄρα ἡ πείρα ἐκείνων καὶ ἡ γνώ-
σις τῶν μεθόδων καθ' ἧς ἐργάζονται ἐκείνοι, δὲν εἶναι
δυνατόν ἢ νὰ ὠφελήσῃ καὶ τοὺς ἡμετέρους; ὅτι πάντα δοκι-
μάζετε παραγγέλλει ἡ σοφία τῶν ἐθνῶν· ὅτι ἡ γνώσις εἶναι
ἀπὸ τοῦτου δύναμις, καὶ σημειωτέον ὅτι, πρόκειται περὶ ду-
νάμεως ἐθνικῆς ἥτοι περὶ δυνάμεως ὅλου τοῦ ἔθνους. Ταῦτα
δὲν θέλουσι νὰ τὰ μάθωσι καὶ πεισθῶσιν, οὕτω δὲ αἱ με-
λέται περὶ γεωπονίας καὶ κτηνοτροφίας δὲν εὐδοκимоῦσι παρ'
ἡμῖν καὶ τὰ περὶ τούτων εἶτε ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου εἶτε
ὑπὸ ιδιωτῶν ἐκδιδόμενα βιβλία καὶ περιοδικὰ δὲν ἀγοράζον-
ται ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων. «Τί ἡξεύρουσι οἱ καλαμαραδες
αὐτοὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ πράγματα;» ἔλεγέ μοι πρὸ ἡμερῶν
ἀπλοϊκὸς γεωργός. Ἰδοὺ τί ἡξεύρουσι, ἀπήνητσα, τὸ κρασί αὐ-
τῶν δὲν χαλάει πλέον, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χαλάσῃ· τὸ λάδι
αὐτῶν τιμᾶται εἰς διπλασίαν τιμὴν ἀπὸ τὸ ἰδικόν σου· τὰ
συκα αὐτῶν πωλοῦνται εἰς κυτία μίαν δραχμὴν τὰ τριακό-
σια δράμια· τὸ τυρὶ αὐτῶν παρῴσάζεται εἰς τὴν ἀγοράν
πολύ διάφορον τοῦ ἰδικοῦ σου καὶ πωλεῖται τέσσαρας ἢ καὶ
πέντε δραχμ. τὴν οὐρανὴν καὶ καθόλου πάν ὅ,τι παραγάγῃ αὐ-
τὸς εἶναι καλύτερον τοῦ ἰδικοῦ σου καὶ πωλεῖται ἀκριβώτε-
ρον. «Ἐχετε δίκαιον, ἀπήνητσα, πρέπει νὰ κάμωμεν». Τί ἄλλο
στραβοὶ καὶ δὲν ἡξεύρομεν τί πρέπει νὰ κάμωμεν». Τί ἄλλο
ἀπεκρίθη ἐγώ, ἢ νὰ φρονίσετε τάχιστα νὰ μελετήσετε,
νὰ φωτισθῆτε; «Περισσότερον φῶς!» τούτους τοὺς τελει-
ναίους λόγους τοῦ δαιμονίου Γκαῖτε πρέπει νὰ ἔχη πάντοτε
πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ κατ' αὐτοὺς νὰ ἐργάζεται ὅστις θέλει
ζήσει καὶ νὰ δόσῃ γενναίως ἐπὶ τῆς ἡμετέρας γῆς.

ΕΘΝΙΚΑΙ ΑΜΦΙΕΤΗΡΙΔΕΣ

ΔΕΡΒΕΝΑΚΙΑ (γ')

(26 'Ιουλίου 1822)

Ῥήγνυνται τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς ἐξ ἁλλοιώσεων τοῦ
Φλοιοῦ αὐτῆς προερχομένων ἐκ τοῦ ἐν τῷ κέντρῳ αὐτῆς λυ-
τοῦ πυρός. Ἐκ τῶν ῥήξεων τούτων βρόντοι ἀκούονται θαμ-
βοῖ πτοοῦντες πάντα τὰ ψυχὴν ἔχοντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ
μετὰ μικρὸν διατινάσσεται αὐτὴ ὡς λέμβος ἐπὶ ἰσχυρῶς κυ-
μαίνομένης θαλάσσης. Ὁ σεισμός ἐπῆλθεν ὁ ἀνατροπεύς, ὁ
Φονεύς, ὁ μέσιδηρὸς θυχας σχίζων τὸν Ῥόδιον Κρημὸν
τοῦ Περνασσού, ἀποσπῶν τοὺς βράχους αὐτοῦ καὶ κατακρη-
μιζων εἰς τὴν κάτω κοιλάδα μέχρι τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ
Πλείστου. Οἱ βρόντοι ἦσαν οἱ προάγγελοι αὐτοῦ. Ὅτι ὁ
Δράμαλς μετὰ δυνάμεως ὑπερόπλου ἐπέρχεται, φῆμὶ θεμελί-
ως, καὶ μετὰ μικρὸν σαφὲς ἦλθεν εἰς τὴν μαχομένην Ἑλλάδα,
ἐξ αὐτῆς δὲ πτόσεις καὶ τρόμος εἰς τοὺς δειλοτέρους. Ἄλλ'
ὅν δὲν ἠφάνισεν ὁ Κατακλυσμὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος,

δὲν θὰ πνίξῃ αὐτὸ οἰαδῆποτε λαίλαψ. Καὶ δι' ἡμᾶς λοιπὸν
 πάλιν μετὰ μικρὸν ἀναθάρρησις, πάλιν τὸ φιλοκίνδυνον ὑπὲρ
 τῆς πατρίδος καὶ ἡ εὐδοξία.

Διὰ τὴν ὑπερβολικὴν πτόησιν συνετέλεσαν καὶ οἱ πρὸ τοῦ
ἐχθροῦ φυγόντες ἐκ Δερβενακίων, οἵτινες σπουδαίως ἐβεβαίουν
ὅτι τῶν Τούρκων αἱ δυνάμεις ἦσαν ἀκαταγώνιστοι κατὰ τὴν
Ἀξίαν καὶ κατὰ τὸ πλῆθος μάλιστα, διότι ἔλεγον ὅτι ἦσαν
ἐξήκοντα χιλιάδες¹. Ἐκ τούτου ἐγκατάλειψις τῶν πάντων εἰς
τὸν ἐχθρόν, ὅστις ἀφ' οὗ κατέλαβε τὸν Ἀκροκόρινθον, ἔπεμψε
τατάρους εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγγέλλοντας ὅτι ἐκυριεύει
τὸν Μορέαν², ἐνυμφεῖται τὴν χαροὺν τὴν ἐπίσημον τὴν πρὸς
ὀλιγίστων ἡμερῶν γενομένην χήραν τοῦ φονευθέντος Κιαμήλ
πλήρης δὲ τόλμης ἔστειλε μόνον τεσσαράκοντα ἐννέα ἵππεσι
ἵνα διεληθόντες τὰ Δερβενάκια καὶ τὴν ἀργολικὴν πεδιάδα
ἀγγείλωσιν εἰς τὸ κινδυνεῖον Ναύπليون τὴν ἐπικουρίαν τῆς
ὁσμανικῆς στρατιᾶς καὶ τὴν ἄλωσιν τοῦ Ἀκροκορίνθου.

Ἡ δὲ κυβέρνησις ἡ Ἑλληνικὴ ἐπτολήθη· αὐτὸ Ῥήγας (Παλαμῆδης) ἐπήρε τὸ φύσημά τευ εἰς τὸ Ἄργος, λέγει ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τὰ Ἀπομνημονεύματα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε τὴν εἰδησι ὅτι ὁ Δράμαλης ἐμβῆκε εἰς τὸ Δερβένι με 60000· τὸν ἐρώτησαν· τί ἔγινε τὸ στράτευμα (αὐτοῦ); καὶ τοὺς ἀποκρίθηκε, ὅτι ὅλοι ἐχάθησαν, μόνον ἐγὼ ἐγλύτωσα. Κατέφυγε λοιπὸν ἡ Κυβέρνησις ἐκ τῶν Μύλων τῶν Ἀφεντικῶν³ εἰς τὰ ἐκεῖ ἐλλιμενιζόμενα Ἑλληνικὰ πλοῖα. Μόνος ἐκ τῶν τῆς κυβερνήσεως δὲν ἤβλησε να καταφύγη εἰς αὐτά, ζητῶν δι' ἑαυτὸν σωτηρίαν, ἐν ᾧ τὸ πᾶν ἐφαινέτο ἀπολλύμενον διὰ τὸ ἔθνος, ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης⁴, εἰς τοὺς κινδύνους πρῶτος καὶ ὕστατος εἰς τὰς φιλοπρωτίας. Ἀλλὰ καὶ οὗτος πρὶ τοῦ ἐπερχομένου κατακλυσμοῦ ὑπεχώρει πρὸς τὸ Παρθένιον μετὰ λοιπῶν⁵, οἵτινες ἕνεκα τῶν διηγήσεων τῶν φυγάδων κατὰ τὰ ὑψηλότερα τῆς χώρας ἐζήτουν τὰ μνηστῆρια.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ

Εἶλον φθάσῃ ὑποχωροῦντες εἰς τὸ μεταξύ τῶν Μύλων καὶ τοῦ Ἀχλαδοκάμπου χάνι Ταβούλι. Ἐκεῖ παύει πλέον ἡ ἀποθάρρυνσις, ἦν γενναῖο τὸ θάμβος τῆς ψυχῆς καὶ ἀρχεται ἡ ἐργασία ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς σωτηρίας. Συνήνησαν ἐκεῖ τὸν Κολοκοτρώνην, σκυθρωποὶ καὶ ἀποτεθαρρημένοι οὗτοι, εὖθρομον θάσος ἀληθές διὰ τῶν γενναίων καὶ σοφῶν λόγων τοῦ ἐμβέλλοντα εἰς πάντας ἐκείνον. Ἀναθέτοντες τὴν εἰκόνα αὐ-

¹ 'Ο Κολκοτρώνης (Ἀπομνημονεύματα σελ. 102 ἔκδοσις τοῦ 1901) λέγει· «Ἐρχοντας εἰς τὸ Παρθένι ἀπάντησα τὸν Ῥήγα (Παλαμῆδον) μετ' ὃν Κολῖδ' Δαρειώτην. Τοὺς ἐρώτησα τί ἤξευρον καὶ αὐτοὶ μοῖ ἀποκρίθησαν ὅτι ἐμβῆκαν 60000 Τούρκοι μέσα, ὅτι μόνον αὐτοὺς ἐγλύτωσε. Τὸν ἐξέλλαυσα καὶ τοῦ εἶπα· να μὴ μεταειπῇς τέτοια λόγια εἰς τὴν Τριπολιτσά. Αὐτὸς μόλις ἐπήγγε 'ς τὴν Τριπολιτσά ἔδωσε τὴν εἰδήσιν καὶ ἔφυγε ὅλος ὁ κόσμος, μόνον ἡ Γερουσία ἔμεινε». Μετὰ τοῦ Παλαμῆδου πλὴν δύο ἄλλων ἀσημάντων ἴτο καὶ ὁ ἡρωϊκὸς τοῦ Βαλτετσίου πολεμιστὴς γηραιὸς Ἥλ. Τσαλαφραντῆς, ὁ μετὰ τῶν Μανιατῶν αὐτοῦ πᾶσιν παρὰ τὸν Παπαφλέσαν ἐν Μανιακίῳ. Παρεσῆρθη ἐν Δερβινακίῳ εἰς τὴν ὑποχώρησιν ἐπειδὴ ἐγκατελείφθη ὑπὸ τῶν συντρόφων. 'Ο φρουράρχος τοῦ Ἀκροκρινίου Ἀχιλλεὺς ἀπέθανεν αὐτόχειρ θέσας τὴν κἀνὴν τοῦ τουφεκίου ὑπὸ τὴν σιγῶνα καὶ πιάσας τὴν σκανδάλην διὰ τοῦ δακτύλου τοῦ ποδός.² Ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ ἐγένετο καθ' ἅπασαν τὴν τουρκικὴν αὐτοκρατορίαν νου τοῦ ἄε.

³ Μῦλοι Ἀφεντικοὶ καὶ Μῦλοι Ναυπλίου οἱ κατὰ τὴν Λέρνην λί-
μνην.

Εἰς τοὺς συμβουλευόντας νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ πλοῖον εἶπεν ὅτι
δὲν ἔχει δυνάμεις σωματικὰς νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς παραλίας. Ἐπειδὴ
τις χυδαῖος εἶπεν ὅτι δύναται νὰ φέρῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ ὕμου, εἶπε
«τὸ πᾶν σῶμα μου εἶναι ἑλαφρόν, ἀλλ' ἡ ψυχὴ μου πολὺ βαρεῖα».

Πλήν του Γρηγορίου ἦσαν ὁ Πέτρος Μπετής, ὁ Κρεββατάς, ὁ Πα-
παφλέσας, ὁ Ἀνδρέας Μεταξάς, ὁ Εὐμορφόπουλος, ὁ Πάνος Κολοκα-
τρώνης.

τοῦ ἄλλοτε ἐν τῇ πινακοθήκῃ τοῦ Ἐθνικοῦ Πανθέου (Πάτρια 1905, ἀριθ. 42) ἐλέγομεν ὅτι «δυνάμει Τιτιανῶν ἀνάγκη ἔχει ὁ τὴν εἰκὼν αὐτοῦ νὰ ζωγραφῇ ἐπιχειρῶν νὰ παρ-
στήσῃ αὐτὸν στρατηλάτην μεγαλόφρονά ἀλλὰ καὶ στρατευό-
μενον ὑπὲρ τῆς μικροπολιτικῆς, τῆς κλεφτουριᾶς ἀστέρα τη-
λεφανῆ, ἀλλὰ καὶ λατρεύοντα εἰς τὴν φιλοπρωτίαν, Πελο-
ποννήσιον μάλιστα ἀλλὰ καὶ Ἑλληνα τῆς ὅλης πατρίδος, σὺζυγον ἀγαθὸν καὶ φιλόστοργον πατέρα, φιλοκίνδυνον καὶ
συνετόν, ἀμείλικτον ἐν ταῖς τιμωρίαις πρὸς τοὺς προδότας
καὶ ἄλλους βαρέως ἀμαρτάνοντας καὶ γλυκύν, τὴν νίκην
κατορθώνοντα διὰ τῆς ὀξυνοίας ἐν τοῖς στρατηγήμασι καὶ
ἕκκα διὰ τῆς ἡδύτης τῶν λόγων πρὸς τοὺς πολεμιστάς
ἀδάμαστον ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἀκαταδάμαστον ὑπὸ τῶν κό-
πων, φιλόπατριν, τίμιον ἐν τοῖς ὅρκοις καὶ τῶν συνθηκῶν
ἀσφαλῆ τηρητὴν, ἀκριφὴ φίλον, συγγνωμονικὸν πρὸς τοὺς
ἐχθρούς, οὐχὶ δόλιον, πάντοτε περιούν. Ἡ Ἑλληνική, ἡ
Ἀττικὴ μάλιστα ἡμέρα: ἀτμίδες ὀμίχλης καὶ ἥλιος ἀδα-
μαντίνης, προχέων ἀκτίνης καὶ πάλιν ὀμβροφόρῃ νέφει καὶ
ἐπειτα ὠκεανὸς φωτὸς καὶ ὕστερον νεφέλαι χρυσοπάρουσι καὶ
ροδόχρουν λυκόφως καὶ ἡ σελήνη ἀπὸ τοῦ ὀρίζοντος προφαι-
νομένη ἀργυροφεγγής· ὅλη σχεδὸν ἡμέρα αἴγλης, φωτὸς καὶ
ὕψους καὶ χαρᾶς».

Εἶχε διαλυθῇ ἐκ κακοβουλίας τῶν κυβερνώντων ὁ τὰς
Πάτρας μετὰ τὴν περιφανῆ νίκην τοῦ Σαραβολίου πολιορ-
κῶν στρατὸς καὶ ὁ Κολοκοτρώνης ἐλθὼν εἰς Τρίπολιν παρε-
σκεύαζε τὴν κατάλυσιν ἐκείνων διὰ συντάξεως στρατευμά-
των, συνέστησε δὲ τὴν Πελοποννησιακὴν γερούσιαν ἐν Τρι-
πόλει ἐξ ἀρίστων. Ὅτε ἦλθε τὸ δεινὸν ἄγγελμα ὅτι ὁ Δρά-
μαλῆς διέβη τὸν Ἰσθμὸν, συγχωρῶν, ὡς εἶχεν ἡ γενναία
ψυχὴ του πάντοτε τοὺς ἀντιπάλους πρὸ τῶν κινδύνων τῆς
Πατρίδος κατέβαινε πρὸς τὴν Ἀργολίδα, πάντας ἐνθαρρύνων
καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀγγεῖλαντας τὴν τῶν ἐμβάλλουσαν
εἰσβολὴν λέγων ὅτι ἡ εἰδήσις θὰ φέρῃ χαρὰν καὶ ἀγαλλία-
σιν, οἱ ἴδιοι δὲ Πατριῶται θὰ φέρωσι μετ' ὀλίγας ἡμέρας
τὴν ἀγγελίαν τῆς νίκης, ὡς πάλαι ποτὲ ὁ ἀγγελιοφόρος τοῦ
Μαραθῶνος. (Φωτάκου Ἀπομνημονεύματα). Κατὰ τὸ Τα-
βουλί (1) λοιπὸν συνήντησεν ὡς εἶπομεν, τοὺς περὶ τὸν Ὑψη-
λάντην καὶ τὸν Πετρόμπεην καὶ τὸν Κρεββιτῶν (2) «Ποῦ
πᾶτε;» εἶπεν εἰς αὐτούς· «ἔχομεν κανένα κάστρο νὰ ἐμδοῦμε
ἔχομεν καμμίαν δύναμιν νὰ τρῶμεν καὶ νὰ ἐμδοῦμε;». «Τὰ ἐχάτατε,
προσέθηκε μὲ δέκα παληότουρκους;» «ἔχετε ὑπομονὴν καὶ
σὲ ὀλίγαις ἡμέραις θὰ τοὺς στενοχωρήσω πούθεν καὶ θὰ χα-
θοῦν. Τὴν ἡμέραν οἱ Μουρτάτιδες εἰς τὸν Μοριᾶν. (3) Λόγοι
γενναῖοι ἐρρήθησαν τότε ὑπὸ τοῦ νικητοῦ τῆς μάχης τοῦ
Λάλα Ἀνδρέου Μεταξᾶ, ὁ δὲ ἀπαρχαίμιλλος Κρεββιτῶν, ὁ
ἄρχων τοῦ Μυστρά, εἶπεν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην, ὅτι προσφέ-
ρει ἐν ἑκατομμύριον γροσίων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Πατρίδος.

Διαταγαὶ ἀνὰ τὴν Πελοπόννησον πρὸς πάντας τοὺς δυνα-
μένους νὰ φέρωσιν ὅπλα ἐπέμψθησαν προτρεπτικὰ διὰ τὸν
μέγαν κίνδυνον καὶ ἀπειλητικὰ διὰ τοὺς ἀποφεύγοντας τὸν
ἀγῶνα. Πάντες συνέτρεχον, ἐμπλησθέντες εὐθύμου θάρρους,
ὥστε ἄρματα ἀνδρείας ἀντηχοῦσιν, καὶ οἱ γέροντες πᾶντοιοι
καταβαίνουσιν εἰς τὸν πόλεμον καὶ αἱ γυναῖκες παρὰ τὸν
ἀνδρὸς τοὺς πολεμιστάς, ὡς αἱ Ἀχαιοὶ καμπίτισσαι εἰς τὸ
παρὰ τὸ χωρίον αὐτῶν στρατόπεδον ἐλθοῦσαι «ἔφερον φορ-
τωμέναι τροφάς, καὶ τοὺς ἀνδρας τῶν ἐμπρὸς μὲ τὰ ἄρματα,
τοὺς ὁποίους παρέδοσαν εἰς τὸν Κολοκοτρώνην καὶ εἶπαν· νὰ
τοὺς ἀνδρας μας, νὰ τοὺς πάρῃς εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἂν

δὲν εἶναι παλληκάρια, νὰ βγάλουν τ' ἄρματα νὰ τὰ φορέσω-
μεν ἡμεῖς· τέτοιους ἀνδρας δὲν τοὺς θέλομεν». Καὶ ἐγέ-
λασιν εὐθυμοὶ ὁ Κολοκοτρώνης καὶ οἱ ἄλλοι πολεμισταί.
Φειδρότατοι προάγγελοι τῆς ἐκ τῆς νίκης χαρᾶς.

ΤΩΝ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

Μία γνώμη καθ' ἑβδομάδα

Τὰς θαλασσίας νίκας εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν ἔδωκαν ἡ
ὑπεροχὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ιδιοφυίας, οὐχὶ ἡ ὑπεροχὴ
τῶν πλοίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν πίνιότε ἀσθενέστερα τῶν ἐχθρ-
κῶν. Εἰς τοῦτο δέον νὰ τείνῃ τὸ ἔργον τῶν ἀξιωματικῶν
τοῦ πολεμικοῦ ναυτικοῦ. Καταρτίζοντες ἑαυτοὺς διὰ τῆς ἐρ-
γασίας καὶ τῆς πειθαρχίας εἰς δεξιότης, χειριστάς, εἰς ὑπερ-
χους καὶ ἀσφαλεῖς πυροβολητάς καὶ τορπιλλητάς εκπαιδεύ-
οντες καὶ καταρτίζοντες τέλεια τὰ ὑπ' αὐτοὺς πληρώματα,
καθιστῶσιν ὠφελίμους τὰς δαπάνας, εἰς αἷς ὑποβάλλεται τὸ
Κρίτος διὰ τὴν ναυπηγίαν καὶ διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ
ἀσφαλίζουσι τὴν ἄμυναν τῆς Πατρίδος.

Ἴδου ἄθλον, δι' ἐπίτευξιν τοῦ ὁποῦ κρῖνω αὐτοὺς κατὰ
πάντα ἀξίους καὶ ἐπὶ τῇ ἐπιτεύξει τοῦ ὁποῦ ὁ ἀληθὺς δυσ-
βαστάτως φορολογούμενος Ἑλληνικὸς Λαός, ἐξ οὗ καὶ
αὐτοὶ ἀπορρέουσι, θὰ ἀναγράφῃ μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς στή-
λην τιμῆς ἀξιωματικῶν καὶ ναύτας ὡς ἀληθεῖς ὑπερασπι-
στάς τῶν ἐθνικῶν δικαίων καὶ ὡς φιλοτίμους ἀναστηλωτάς
τῆς ναυτικῆς δόξης τῆς Ἑλλάδος.

Ν. Στράτος

Ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΗΣ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΑΜΥΝΗΣ

Δωρεαὶ ὑπὲρ τῶν Πατρίων.

Ὁ Σεβ. πρωθυπουργὸς Ὁδησσὸς κ. Ἀγγελος Πεφάνης ἀπέστειλε
τῇ Ἐταιρείᾳ ὑπὲρ τῆς ἐκδόσεως τῶν Πατρίων δραχ. 100.

Τῇ εὐγενεῖ μερίμνῃ τοῦ ἐν Σέρραις προξένου, κ. Καβαλλιεράτου,
ὁμογενὴς ἐκ Σερρῶν δραχ. 23.

Τῇ εὐγενεῖ μερίμνῃ προξενικῆς ἡμῶν ἀρχῆς, ἐτητίως συνδρομὰς
οἱ κ. κ. Α. Κ. 1 μετ' ἡμίτιον, Ὁρ. γρ. 5, Κυρία ἀνώνυμος μετ' 3
Κ. Χ. 1 μετ' 2. γρ. 5, Α. Α. γρ. 5, καὶ συνδρομὰς ἐφ' ἑκάστου, γρ. 5.
Κ. γρ. 5, Α. γρ. 5, καὶ Π. γρ. 5. Ἦτοι ἐν ὅλῳ δρ. 28 84.

Ὁ κ. Νικ. Ἀργυρίου, πρόεδρος τοῦ Δημ. Συμβουλίου Πειραιῶς
δραχ. 20.

Ὁ Σεβ. Ἱερεὺς Προκόπιος (Βιτανίου) ἐτησίως γρ. 15.

Ὁ κ. Μ. Ἐργίνος Ἀθηνῶν δραχ. 35.

ΒΡΑΧΕΙΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Κ. Ν. Λάρισσα. Εἰς τοιαύτην ἀσυνέπειαν οὔτε περιέπεσαν
οὔτε θὰ περιέπεσαι ποτὲ ἐλπίζομεν ὑπὸ οἰκονομικῶν διεύθυνσιν τὰ
Πάτρια. — Ε. Χ. Σμύρνη. Ἑλήρθῃ ἡ πρέπουσα φροντίς.
— Δ. Κ. Α. Τρῶν ἐξ οὗ ν. Ἑλήρθῃ εὐχαριστοῦμεν. Θὰ
δημοσιευθῇ ἐν καιρῷ. — Κ. Σ. Χανιά. Εὐχαρίστως ἐστάλησαν.
— Μ. Χ. Τ. Λεωκωσίου. Ζητηθέντα θ' ἀποσταλῶσι μολοντί
παρὰ τὴν δημοσιευμένην διατίμησιν. — Ν. Α. Αἰγίνης. Εὐχα-
ριστοῦμεν πρὸ παντὸς διὰ τοὺς καλοὺς καὶ εὐγενεῖς λόγους. — Α. Κ.
Κάτω Κορακιάνα, Γ. Π. Νεάπολιν, Ι. Π. Ἀρ-
τάκη, Π. Π. Βιτάνιον, Ν. Χ. Ὑδρην. Στέλλονται.

Πᾶσα ἀποστολὴ πρὸς τὴν Ἐταιρείαν ἀπευθύνεται

Τῷ κ. Ἰωάν. Μ. Δαμβέργῃ

Διευθυντῇ τῶν Πατρίων

Ὁδὸς Νικηφόρου 3 Α

Εἰς Ἀθήνας.

(1) Χάνι μεταξὺ Μύλων καὶ Ἀχλαδοκάμπου.

(2) Περὶ Κρεββατῶν δρα Πατρία (Ἐθνικὸν Πάνθεον).

(3) Ἀπομνημονεύματα Κολοκοτρώνη (σελ 103) καὶ Ἀπομνημο-
νεύματα Φωτάκου Τόμ. 1 σελ. 331.